

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23 00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/110/2008

WOŁYŃ 1943

KOMUNIKAT Z BADAŃ

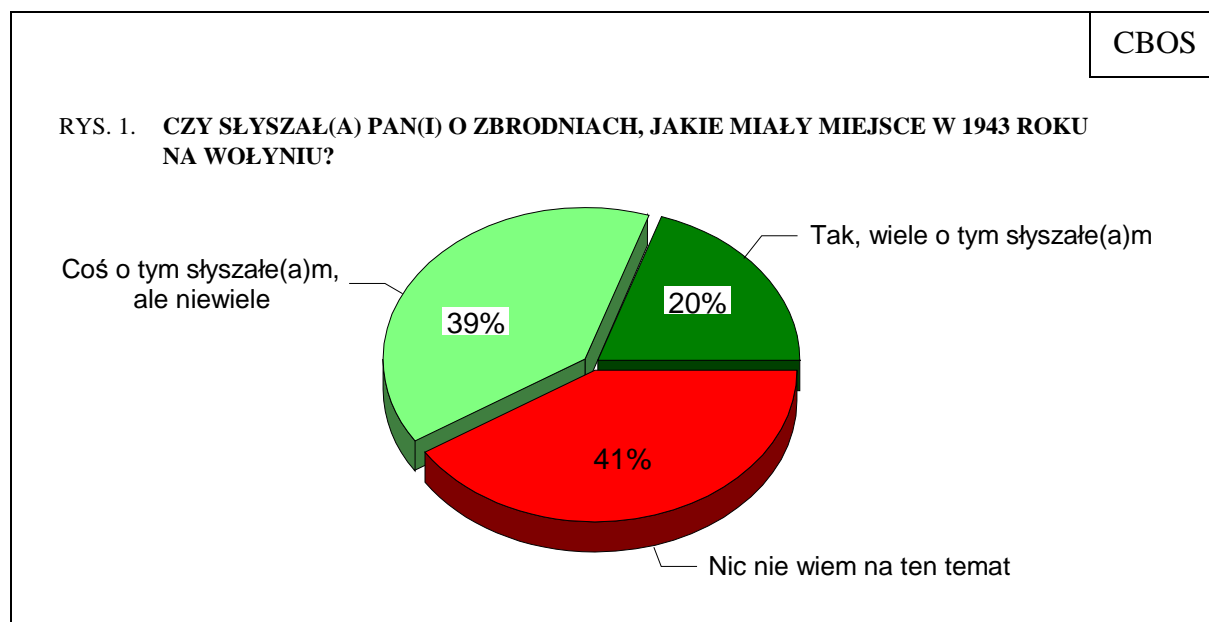
WARSZAWA, LIPIEC 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W tym roku mija 65 lat od zbrodni dokonanej na polskiej ludności Wołynia przez ukraińskich nacjonalistów. W wyniku tragicznych wydarzeń śmierć poniosło kilkadziesiąt tysięcy Polaków oraz kilkanaście tysięcy Ukraińców.

W związku z rocznicą rzezi wołyńskiej chcieliśmy się dowiedzieć, czy pamięć o niej obecna jest w polskim społeczeństwie. Interesowały nas również wyobrażenia Polaków o tym, kto był ofiarą, a kto sprawcą mordów. Pytania te umieściliśmy w czerwcowym sondażu¹.

O zbrodni na Wołyniu słyszała większość respondentów (59%), jednak tylko co piąty (20%) deklaruje, że wiele słyszał o wydarzeniach, które miały miejsce latem 1943 roku. Pozostali (41%) przyznają, że nic nie wiedzą na ten temat.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (217) przeprowadzono w dniach 6–9 czerwca 2008 roku na liczącej 1107 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Poinformowanie o zbrodni wołyńskiej w znacznym stopniu zależy od wieku. Zaledwie 8% najmłodszych ankietowanych (mających od 18 do 24 lat) deklaruje, że wiele słyszało o tych tragicznych wydarzeniach. Natomiast ponad połowa respondentów z tej grupy (51%) nic nie wie na ten temat. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że o Polakach pomordowanych na Wołyniu słyszały przede wszystkim osoby z najstarszych grup wiekowych – powyżej 55 roku życia.

Tabela 1

WIEK RESPONDENTÓW	CZY SŁYSZAŁ(A) PAN(I) O ZBRODNIACH, JAKIE MIAŁY MIEJSCE W 1943 ROKU NA WOŁYNIU?		
	Tak, wiele o tym słyszała(a)m	Coś o tym słyszała(a)m, ale niewiele	Nic nie wiem na ten temat
	w procentach		
18–24 lata	8	40	51
25–34	13	41	46
35–44	17	40	44
45–54	27	41	32
55–64	28	34	37
65 lat i więcej	27	36	37

Drugim czynnikiem różnicującym subiektywną wiedzę respondentów o zbrodni wołyńskiej jest wykształcenie. Dwie piąte badanych z wyższym wykształceniem (40%) twierdzi, że wiele słyszało o tych tragicznych wydarzeniach, natomiast więcej niż połowa osób z wykształceniem podstawowym (55%) przyznaje, że ta tematyka jest im obca.

Tabela 2

WYKSZTAŁCENIE	CZY SŁYSZAŁ(A) PAN(I) O ZBRODNIACH, JAKIE MIAŁY MIEJSCE W 1943 ROKU NA WOŁYNIU?		
	Tak, wiele o tym słyszała(a)m	Coś o tym słyszała(a)m, ale niewiele	Nic nie wiem na ten temat
	w procentach		
Podstawowe	15	30	55
Zasadnicze zawodowe	16	39	45
Średnie	20	46	34
Wyższe	40	37	23

W celu bliższego zapoznania się z wiedzą respondentów o zbrodni wołyńskiej zapytaliśmy ich, kto według nich padł ofiarą tej zbrodni, a kto był jej sprawcą. Pytania miały charakter otwarty. Na podstawie sformułowanych przez ankietowanych odpowiedzi utworzone zostały kategorie ogólne.

		CBOS
Kto, według Pana(i) wiedzy, padł ofiarą zbrodni na Wołyniu?		
Polacy, polscy mieszkańcy, polska ludność Wołynia	31%	
Polscy żołnierze, oficerowie, wojsko, inteligencja polska, elita kraju, księża (wyraźne skojarzenia z Katyniem)	7%	
Polacy i Ukraińcy	4%	
w tym: „Polacy i Ukraińcy”, „obie strony”		3%
„Głównie Polacy”, „Polacy i trochę Ukraińców”		1%
Żydzi, Rosjanie, Białorusini, Czesi, „mniejszości narodowe”	3%	
Ukraińcy	2%	
„Niewinni, bezbronni ludzie”, „ludność cywilna” itp. określenia	2%	
Odpowiedzi inne i niejasne	1%	
Nie wiem, nic o tym nie słyszałem(a)m, trudno powiedzieć	54%	

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ niektóre wypowiedzi zawierały elementy więcej niż jednej kategorii

Prawie jedna trzecia badanych (31%) na pytanie, **kto padł ofiarą zbrodni na Wołyniu**, odpowiada: „Polacy”, „polscy mieszkańcy”, „polska ludność Wołynia”, „ludność polska na kresach”. Nieliczni (4%) uważają, że ofiarami zbrodni byli zarówno Polacy, jak i Ukraińcy – „Polacy i Ukraińcy”, „ofiary były po obu stronach”, „bratobójcza walka”.

W wypowiedziach 7% respondentów widoczne są skojarzenia ze zbrodnią katyńską – „żołnierze polscy”, „oficerowie”, „wojsko”, a także – „inteligencja polska”, „elita kraju”, „księża” itp. Niewielka grupa badanych (3%) wskazuje na mniejszości narodowe jako ofiary zbrodni na Wołyniu.

Jeśli chodzi o wskazanie **sprawców tej zbrodni**, to odpowiedzi nie są tak jednoznaczne jak w przypadku ofiar. Prawie co piąty ankietowany (19%) twierdzi, że sprawcami mordów popełnionych w 1943 roku na Wołyniu są Rosjanie, ZSRR, Stalin czy NKWD. Niektóre odpowiedzi sugerują, że sprawcami byli nie tylko Rosjanie, ale także Ukraińcy – „Ukraińcy i Rosjanie”, „Ukraińcy pod dyktando Rosjan”.

		CBOS
Kto był sprawcą zbrodni popełnionych w 1943 roku na Wołyniu?		
Ukraińcy	14%	
UPA, nacjonałiści ukraińscy, wojsko ukraińskie	5%	
Rosjanie, ZSRR, Stalin, NKWD	19%	
w tym: „Ukraińcy i Rosjanie”, „Ukraińcy pod dyktando Rosjan”		1%
Niemcy, „Ukraińcy za przyzwoleniem Niemców”	1%	
Polacy i Ukraińcy, „wzajemna rzeź”, „obie strony”	2%	
Odpowiedzi inne i niejasne	1%	
Nie wiem, nic o tym nie słyzała(a)m, trudno powiedzieć	57%	

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ niektóre wypowiedzi zawierały elementy więcej niż jednej kategorii

Co siódmy respondent (14%) przypisuje te zbrodnie Ukraińcom, a co dwudziesty (5%) udziela bardziej precyzyjnej odpowiedzi – „Ukraińska Powstańcza Armia”, „Ukraińcy z UPA”, „bandy UPA” itp.

Na Polaków i Ukraińców wskazują nieliczni badani (2%), używając określeń – „Polacy i Ukraińcy”, „wzajemna rzeź”, „obie strony”.

Wyniki sondażu pokazują, że wiedza o wydarzeniach na Wołyniu w 1943 roku jest niewielka. Na oba pytania otwarte badani najczęściej odpowiadali: „nie wiem”, „nie słyzała(a)m”, „trudno powiedzieć”. Pozostałe odpowiedzi były w dużej mierze błędne.

Opracowała
Katarzyna MAKARUK